

Budgetprocedure for budgetåret 2024 og overslagsårene 2025 - 2027

Budgetproceduren 2024 - 2027 omfatter retningslinjer, tidsplan, principper og andre forudsætninger for den kommende budgetlægning.

Budgetproceduren for 2024 bygger videre på den grundlæggende Norddjurs model, der er blevet anvendt de seneste år, hvor der er sket tilpasning og udvikling af processen, for at skabe et godt grundlag for samarbejdet mellem det politiske og administrative niveau i tilblivelsen af budgettet.

Der er indarbejdet et par nye tiltag i budgetproceduren, blandt andet som følge af Økonomiudvalgets evaluering af budgetprocessen for 2023-2026, der blev behandlet på mødet i november 2022, vedtagelse af kommissorie til budgetanalyse i december 2022 samt ny model for fælleskommunal budgetkoordinering:

- Borgermødet vil fremover blive afviklet med mulighed for både fysisk og virtuel deltagelse på Rådhuset i Grenaa, hvor Gæstekantinen i efteråret 2022 bliver etableret med professionelt udstyr til at kunne afholde større møder med virtuel deltagelse, herunder også borgermøder af forskellig art. Der vil desuden blive afholdt et borgermøde i den vestlige del af kommunen dagen efter men uden virtuel deltagelse.
- I budgetaftalen for 2023 er det aftalt, at kommende budgetanalyser skal have et større økonomisk sigte, bl.a. ved at sammenligne vores udgiftsniveau med sammenligningskommunerne.
- I budgetaftalen for 2023 - 2026 er det aftalt, at der i 2023 udarbejdes en budgetanalyse der ser på udviklingen i administrationsudgifterne både centralt og decentralt. Dette supplerer den eksisterende praksis med budgetanalyser på dette område hvert andet år. Der har senest været behandlet en budgetanalyse af administrationsudgifter på Kommunalbestyrelsens møde i maj 2022. Kommunalbestyrelsen har på mødet i december 2022 godkendt kommissorium for analysen. Analysen vil også indeholde en belysning af ledelsesspændet i organisationen og resultaterne fra ledelsesevalueringen omkring ledelsesspænd vil endvidere blive inddraget.

- Ny model for fælleskommunal budgetkoordinering, hvor borgmestre og kommunalbestyrelser inddrages tættere og tidligere end førhen.

Fagudvalgenes involvering i budgettet

Fagudvalgene har fortsat mulighed for i januar at igangsætte budgetanalyser på eget område. I budgetaftalen for 2023 er det aftalt, at kommende budgetanalyser skal have et større økonomisk sigte, bl.a. ved at sammenligne vores udgiftsniveau med sammenligningskommunerne. Samtidig udarbejdes der koncernrettede budgetanalyser, der laves i en turnus i organisationen. Budgetanalyserne på fagudvalgene skal bidrage til at give et godt afsæt for fagudvalgene til at skabe et økonomisk råderum, og til de budgetdrøftelser, der vil være i fagudvalgene i april måned forud for budgetlægningen. Det er også her, at fagudvalgene kan drøfte de emner, som man politisk vil bære ind til forhandlingerne.

Der er ikke balance i budgettet fra 2025 og forud for næste års budgetlægning er det besluttet, at der skal være et eftersyn af budgetterne i fagudvalgene i første halvår af 2023. Gennemgangen iværksættes blandt andet med henblik på at indarbejde ”best-practice” og læring fra andre kommuner og organisationer. På møderne i april drøfter fagudvalgene eftersynet og udvalgets egen budgetramme. Det giver mulighed for at fagudvalgene kan drøfte eventuelle omprioriteringer og handlemuligheder inden for eget område i god tid inden budgetforhandlingerne. Endvidere giver det også fagudvalgene mulighed for at stille spørgsmål til emner i regi af fagudvalget, samt at arbejde med relevante budgetemner på eget område, herunder sigtemærker for eventuelle effektiviserings- og omprioriteringsforslag inden budgetforhandlingerne går i gang.

På møderne i april vil nøgletal for de enkelte udvalg også blive præsenteret, herunder sammenligning med andre kommuner.

For at sikre det bedst mulige grundlag for budget 2024 og skabe hensigtsmæssige rammer for forhandlingsprocessen, prioriterer fagudvalgene, og økonomiudvalget anlægsforslagene indenfor eget område på møder i maj/juni. Dette sker på baggrund af en forudgående prioritering af anlægsforslagene på direktionen i maj måned. I budgetaftalen for 2023-2026 er der allerede vedtaget en række anlægsforslag i overslagsårene, som også vil indgå i prioriteringen.

I juni måned behandler fagudvalgene tekniske korrektioner og mængdeændringer på eget område.

Politisk behandling i Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelsen

Økonomiudvalget godkender befolkningsprognosen i marts. Udviklingen i befolkningen i både Norddjurs Kommune og resten af landet har betydning for størrelsen af det tilskud som Norddjurs Kommune modtager fra kriteriet om faldende befolkning. Når befolkningsprognosen for 2023-2027 er udarbejdet i starten af foråret 2023, vil der samtidig blive lavet et skøn på størrelsen af tilskuddet fra kriteriet for faldende befolkning, som vil

blive fremlagt i forbindelse med den første budgetopfølgning i 2023, der behandles af Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelse i maj måned.

Inden sommerferien udsender økonomichefen en skriftlig orientering til Kommunalbestyrelsen om indholdet af årets økonomiaftale mellem KL og regeringen.

Teknisk budget behandles den 14. august af Økonomiudvalget, hvor der også fremlægges analyse af udviklingen af administrationsudgifter samt en følsomhedsanalyse, som belyser usikkerheder blandt andet i relation til indtægter, likviditet, drifts- og anlægsniveau mv. På mødet skal der endvidere tages stilling til fastsættelse af skatteprocenten.

Den 15. august afholdes der orienteringsmøde for Kommunalbestyrelsen, hvor forudsætninger for budgetlægningen og det tekniske budget gennemgås. Alle hovedudvalgsmedlemmer er velkomne.

Efter 1. behandlingen af budgettet i Økonomiudvalget den 1. september 2023 indstilles budgetforslag til 1. behandling i Kommunalbestyrelsen og sendes i høring.

Økonomiudvalget 2. behandler budgettet den 3. oktober 2023. På samme møde behandles den kirkelige ligning.

Budgettet for 2024 - 2027 vedtages på Kommunalbestyrelsesmødet den 10. oktober 2023. Herefter vil der ske udmøntning af budgettet på både administrativt og politisk niveau ud fra følgende principper jævnfør kompetencefordelingen:

- Strukturen i aftalen skal være konkret i forhold til om det er fagudvalg eller administrationen, som har beslutningskompetencen:
- Dele af budgettet udmøntes rent administrativt på baggrund af politiske beslutninger.
- Dele af budgettet er fastlagt i rammer, som efterfølgende vil skulle udmøntes af fagudvalg.
- Dele af budgettet vil skulle udmøntes via fagudvalg, økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen.

Samlet beskrives dette via den strategiske og faste udmøntningsplan som godkendes i Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i december måned 2023. I forlængelse heraf vil fagudvalgene få fremlagt udmøntningsplanen på møderne i januar 2024.

Implementering af budgettet for det kommende år sker således i det sidste kvartal forud for budgetåret, samt de første 3 kvartaler af budgetåret.

Politiske forhandlinger

I budgetproceduren for budgetåret 2024-2027 er der i lighed med sidste års budgetproces lagt vægt på at skabe tid og rum til politiske forhandlinger og fortsat sikre fagudvalgenes

involvering i budgetlægningen. Ligesom der er lagt op til, at der indgås en budgetaftale/budgetskitse inden 1. behandlingsbudgettet, sendes i høring. Budgetforhandlingerne vil være tematiseret, således at der forhandles om specifikke emner på de enkelte forhandlingsmøder. Dagsorden for de enkelte forhandlingsmøder vil blive offentliggjort i "Budgetforhandlinger" i First Agenda, og der vil også fremgå hvilke emner der vil indgå på det næstkommende budgetforhandlingsmøde.

Der vil være politiske forhandlingsmøder efter vedtagelsen af teknisk budget og frem til Økonomiudvalgets 1. behandling af budget 2024-2027. Forhandlingerne vil foregå i uge 33 og 34.

Der vil ligeledes være politiske forhandlinger om budgettet efter udløb af høringsperioden i uge 38.

Datoer og tidspunkter for forhandlingsmøderne fremgår af tidsplanen.

Udvalgsformændene inviteres til at deltage i dele af forhandlingsmøderne, når der drøftes aktuelle emner, som berører det enkelte fagudvalgs område.

Til brug for de politiske partiers forberedelse til forhandlingerne udarbejder forvaltningen en simuleringsmodel af budgetbalancen til det tekniske budget. Partierne kan anvende modellen til at simulere forskellige scenarier til brug for budgetforhandlingerne. Økonomiafdelingen understøtter i forhold til eventuelle tekniske spørgsmål ved brug af modellen.

Eventuelle spørgsmål fra politikere før og under budgetforhandlingerne vil blive håndteret efter retningslinjerne for spørgsmål/svar under det relevante fagudvalg.

I forbindelse med indgåelse af en budgetskitse og den endelige budgetaftale, vil aftalen blive fulgt op med en pressemeddelelse, der udelukkende vil indeholde udtalelser fra forligspartnerne, og et link til aftalen som vil findes på norddjurs.dk

Fælleskommunal budgetkoordinering

I budgetprocessen for 2023 har kommunerne anvendt en ny model for den fælleskommunale budgetkoordinering, hvor der er indarbejdet intensiveret dialog frem mod budgetvedtagelsen bl.a. ved inddragelse af borgmestre og kommunalbestyrelser endnu tættere og tidligere end førhen. For at understøtte den fælles budgetkoordinering udmelder KL i foråret foreløbige tekniske rammer for både anlægs- og serviceudgifter på kommuneniveau. Derudover vil der være møder om budgetkoordineringen både i borgmesterregi i form af B98 og i administrativt regi mellem kommunaldirektører (K98) og møder mellem økonomidirektører og -chefer (Ø98).

I budget 2023 gik den koordinerede budgetlægning mellem kommunerne ikke op på skatdelen, da mange kommuner har ønsket at hæve skatten i 2023. Det betyder, at kommunerne samlet set forventes at få en sanktion på ca. 300 mio. kr., pga. stigning i skatten. Sanktionen er både individuel og fælles. De kommuner, som har sat skatten op, kommer til at betale en større del af sanktionen i de første år. Øvrige kommuner - herunder Norddjurs Kommune - skal betale en andel af den kollektive sanktion som vil være stigende i overslagsårene som følge af at de individuelle sanktioner nedtrappes. KL oplyser, at de forventer at der tidligst i marts 2023 kommer en udmelding på skattesanktio-

nen. Forvaltningens skøn er, at Norddjurs Kommunes andel af sanktionen vil være ca. 0,5 mio. kr. i 2023 stigende til godt 2 mio. kr. i 2027. Sanktionen vil blive modregnet i kommunens bloktilskud. KL har oplyst, at kommunerne under et forventer et merforbrug på servicerammen i 2022 i de sidste budgetopfølgninger for året. Dette kan jævnfør budgetloven også medføre en sanktion for kommunerne, som skal betales i 2023.

Involvering, dialog og høring af borgere og medarbejdere

Det er vigtigt, at borgere og medarbejdere inddrages i prioriteringerne i budgettet.

Via norddjurs.dk vil der fra 1. marts 2023, være mulighed for at indsende borgerforslag, under hensyntagen til reglerne om GDPR. Hvis der er borgerforslag, der indeholder følsomme personoplysninger, vil de ikke blive lagt på hjemmesiden, men i stedet tilgå det politiske niveau via FirstAgenda.

Fagdirektørerne vil sikre involvering af medarbejdernes perspektiv på relevante budgettemner for at skabe et rum for konkrete innovative tiltag, der yderligere kan kvalificere budgetgrundlaget forud for budgetforhandlingerne. Dette kan blandt andet ske via områdeudvalgene.

Hovedudvalget har dialogmøde med Økonomiudvalget i forbindelse med vedtagelsen af det tekniske budget den 14. august. Dagsordenen til dialogmødet med hovedudvalget, vil indeholde spørgsmål fra hovedudvalgsmedlemmerne.

Hovedudvalget deltager desuden i orienteringsmødet den 15. august, hvor det tekniske budget gennemgås for Kommunalbestyrelsen.

Kommunaldirektøren mødes derudover med alle aftaleholdere og hovedudvalgsmedlemmer i forhold til gennemgang af 1. behandlingsbudgettet, som sendes i høring. Herudover afholder kommunaldirektøren også et orienteringsmøde umiddelbart efter vedtagelsen af budgettet, hvor det endelige budget vil blive præsenteret for hovedudvalget og alle aftaleholdere.

Borgerne har på borgermøder hhv. den 6. og 7. september fra kl. 19-21 mulighed for at komme i dialog og stille spørgsmål til 1. behandlingsbudgettet. Borgmesteren vil på borgermødet fremlægge budgetforslaget, samtidig vil der være mulighed for, at øvrige politikere kan knytte bemærkninger til forslaget. Borgermødet den 6. september afholdes på Rådhuset i Grenaa, hvor der vil være mulighed for både fysisk og virtuel deltagelse. Den 7. september vil der blive holdt et borgermøde med mulighed for fysisk deltagelse i den vestlige del af kommunen.

Høringsperioden løber fra den 2. september og frem til den 15. september kl. 10

De høringsberettigede og andre interessenter har mulighed for at indsende hørings svar til de planer, som Kommunalbestyrelsen har fremlagt i 1. behandlingsbudgettet for 2024 - 2027.

Principper for udarbejdelse af teknisk budget 2024-2027

Det tekniske budget udarbejdes af forvaltningen ud fra retningslinjerne i denne budgetprocedure. I det tekniske budget tages der højde for pris- og lønudviklingen fra 2023 til 2024. Endvidere indarbejdes tekniske ændringer blandt andet konsekvenser af Kommu-

nalbestyrelsens beslutninger siden sidste års budgetlægning. Konsekvenserne af udviklingen i de enkelte befolkningsgrupper beregnes via mængdereguleringen.

I forbindelse med udarbejdelsen af det tekniske budget anvendes følgende principper:

Finansiering

Det tekniske indtægtsbudget udarbejdes på baggrund af Indenrigs- og Sundhedsministeriets udmeldte statsgaranti. Skatteindtægten beregnes på baggrund af den vedtagne skatteprocent fra 2023. Budgetoverslagsårene udarbejdes ved hjælp af KL's tilskudsmodel til beregning af generelle tilskud og udligning, samt egen befolkningsprognose. Der vil ved godkendelsen af det tekniske budget blive taget stilling til om der skal anvendes selvbudgettering eller statsgaranti.

Kommunalbestyrelsesbeslutninger

Kommunalbestyrelsesbeslutninger, som har effekt for budgetperioden, indarbejdes administrativt.

Tekniske korrektioner

Der indarbejdes tekniske korrektioner i det tekniske budget som følge af ny lovgivning og uforudsete og eksterne årsager. Kriterier for tekniske korrektioner:

- Korrektioner som følge af ny lovgivning omfatter mer- eller mindredgifter i forbindelse med ny lovgivning der ikke umiddelbart indgår i lov- og cirkulæreprogrammet, herunder lovpligtige ydelser.
- Korrektioner som vedrører fejlretning samt uforudsete ændringer og eksterne årsager i udgifter og indtægter.

Det tydeliggøres ved beskrivelse af de tekniske korrektioner om det vedrører justeringer indenfor servicerammen eller justeringer udenfor servicerammen.

Der er en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., der bevirker, at korrektioner under +/-0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Mængderegulering

I forbindelse med udarbejdelse af det tekniske budget indarbejdes mængdeændringer i henhold til den økonomiske politik. Mængdeændringerne udarbejdes på baggrund af befolkningsprognosen og tildelingsmodeller.

Effektiviseringsbidrag

Det er aftalt i budgetaftalen for 2023 - 2026 at effektiviseringsbidraget i 2024 og frem skal udgøre 0,8 %, som er indarbejdet i budgettet. En effektiviseringsprocent på 0,8% svarer til knap 15 mio. kr. (i 2023 pris). Forligspartierne er enige om, at driften fortsat skal effektiviseres blandt andet ved at løse opgaver mere enkelt eller med øget digitalisering. Men forligspartierne er også bevidste om, at opgaver vil blive reduceret eller

falde bort. I maj 2023 vil aftaleholderne få udmeldt det foreløbige effektiviseringsbeløb for 2024-2027.

Der vil på udvalgsmøderne i maj/juni 2023 blive fremlagt sager for fagudvalgene, som vil indeholde eksempler på, hvordan der i 2023 er eller vil ske udmøntning og gennemføres effektiviseringstiltag på de områder, som ligger indenfor den administrative bemyndigelse.

I november 2023 umiddelbart efter at budgettet for 2024 er vedtaget, vil der i lighed med 2022 blive fremlagt en sag "novembergrebet", på fagudvalgene med efterfølgende behandling i Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i december, således at processen er afsluttet inden årsskiftet. I sagen behandles udmøntning af effektiviseringsbidrag og emner i forhold til økonomisk tilpasning, der ligger indenfor det politiske kompetenceområde. Fagudvalg og fagforvaltning foranlediger at der sker inddragelse og høring af berørte parter forud for behandlingen herunder særlig tilrettelæggelse i forhold til Voksen- og Plejeudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget, så de lovpligtige høringer iagttages. Konkret kan det medføre, at fagudvalgene allerede opstarter processen på møderne i oktober, hvor forslag sendes i høring til efterfølgende behandling på fagudvalgets møder i november. Det aftales konkret i hvert enkelt fagudvalg.

Lov- og cirkulærepragrammet

Med baggrund i det vedtagne lov- og cirkulærepragram indarbejdes alle relevante mer-/mindreudgifter samt mer-/mindreindtægter. Dog er der en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., således at reguleringer under +/- 0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Serviceammepulje

I tråd med den økonomiske politik er der indlagt en pulje på 13 mio. kr. årligt i alle budgetår til værn om serviceammen.

Puljen har til formål at imødegå merforbrug på serviceammen. Puljen har endvidere det formål at sikre, at tiltag i budgetprocessen kan holdes indenfor den tekniske serviceamme.

Administrativ pulje

Der afsættes en pulje på 5 mio. kr. til administrative ændringer eller andre uforudsete udgifter, herunder forsikringer reguleringer af betalinger til stats- og efterskoler.

Pulje til anvendelse af overførsler

Der afsættes en pulje til anvendelse af overførsler på 5 mio. kr.

Anlæg

Anlægsrammen for det tekniske budget svarer til det anlægsniveau, der er vedtaget i det seneste budget. Der indarbejdes en anlægsreserve til overførte anlæg, såfremt overførs-

len fra anlæg over flere år ikke med sikkerhed kan indarbejdes i budgettet på netto 5 mio. kr.

Anlægsrammen prisfremskrives ikke.

Ifølge den økonomiske politik arbejdes der strategisk med planlægningen for opkøb af jord, byggemodning og øvrige udviklingsprojekter, hvor der hvert år tages politisk stilling til emner, der skal indgå i de kommende budgetforhandlinger. Sagerne vil løbende blive fremlagt politisk, når der opstår muligheder for strategiske opkøb.

Jævnfør budgetaftalen for 2023-2026 vil der blive arbejdet med basispuljer under de enkelte udvalg for at øge stabiliteten og forudsigeligheden, når borgere og politikere ved, at den samme pulje vil fortsætte hvert år, også selvom der ikke afsættes de samme midler i puljen hvert år.

Ansøgningspuljer

Der budgetteres ikke med forventede indtægter fra ansøgningspuljer i det tekniske budget.